

**ECOLOGISCH ONDERZOEK STEENUIL EN
VLEERMUIZEN
WOUDENBERG, GROENEWOUD FASE, 3, 4 EN 5**

GEMEENTE WOUDENBERG

2 december 2013
077306757:B - Definitief
B02044.000172.0300

Inhoud

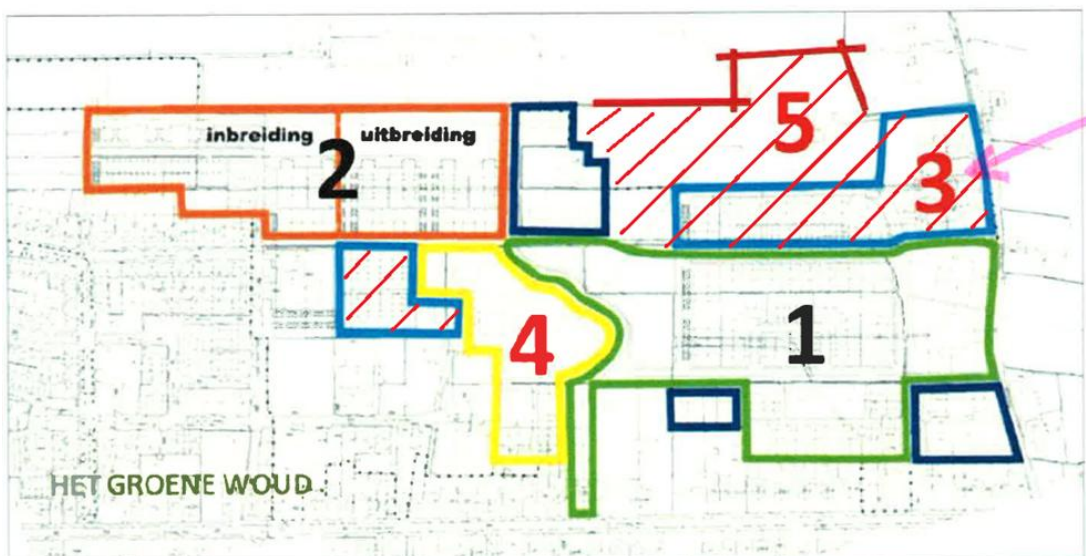
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Flora en Faunawet	4
1.3	Plangebied	4
1.4	Onderzoeksmethodiek	5
2	Resultaten ecologisch onderzoek	7
2.1	Vleermuizen	7
2.2	Steenuil.....	8
3	Toetsing Flora- en faunawet	10
3.1	Mogelijke effecten op beschermde soorten en toetsing	10
4	Mitigerende maatregelen	12
4.1	Vleermuizen	12
4.1.1	Permanente mitigatie vooraf	12
4.1.2	Sloop woonhuis Zegheweg	13
4.2	Broedvogels	14
4.3	Algemeen beschermde soorten.....	15
5	Extra maatregelen	16
5.1.1	Vleermuizen	16
5.1.2	Broedvogels	16
6	Conclusies en aanbevelingen	18
Bijlage 1	Ecologisch werkprotocol	19
Bijlage 2	Flora- en faunawet	22

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Woudenberg is gestart met de realisatie van woningbouw aan de noordoostzijde van Woudenberg. De woonwijk Het Groene Woud wordt in verschillende fasen gebouwd (Fase 3, 4 en 5). De gemeente is voornemens om in 2013 de bestemmingsplanprocedure voor het gebied van Fase 5 te starten. Medio 2014 zal worden gestart met de ontwikkeling van Fase 3. In figuur 1 een globaal kaartje met de verschillende ontwikkelingsfasen voor de nieuwbouw. In 2004 en 2005 is ecologisch onderzoek verricht naar de natuurwaarden in het plangebied 'sectie G'. Dit plangebied omvatte grofweg de ontwikkellocaties 1, 2 en 4 op onderstaande kaart. Inmiddels zijn deel 1 en deel 2 grotendeels bebouwd.

Figuur 1 Ontwikkelingsfasen nieuwbouw te Woudenberg (Bron: gemeente Woudenberg)

Voor de herinrichting zullen werkzaamheden plaatsvinden als: grond- en graaf-, en bouw werkzaamheden (inclusief heien), aanvoer van materieel en materiaal, het verwijderen van omliggend groen, het dempen van watergangen en de sloop van een huis en schuur (gelegen binnen Fase 5). Als gevolg van deze werkzaamheden kunnen negatieve effecten optreden op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet (zie paragraaf 1.2 en bijlage 2 voor uitleg over de wet).

Op 26 februari 2013 is naar aanleiding van bovenstaande een quickscan Flora- en faunawet uitgevoerd. Het doel hiervan is om te bepalen welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en om in kaart te brengen of en wanneer vervolgstappen, zoals specifieke soortinventarisaties, ontheffingsaanvragen ex art. 75 van de Flora- en faunawet, of nader onderzoek noodzakelijk is. Uit deze quickscan is naar voren gekomen dat beschermde soorten zoals broedvogels - specifiek de steenuil -

vleermuizen en algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën mogelijk aanwezig zijn in het plangebied. Broedvogels, vleermuizen en de nesten van steenuilen zijn zwaar beschermd zijn onder de Flora- en faunawet. Op 30 augustus 2013 is ter verificatie van de resultaten van de quickscan de Nationale Databank Flora en Fauna geraadpleegd. Hieruit blijkt dat er geen waarnemingen in en rondom het plangebied van Fase 3, 4 en 5 bekend zijn van beschermde soorten anders dan reeds geconstateerd tijdens de quickscan.

Naar aanleiding van de quickscan heeft gemeente Woudenberg besloten een inventarisatie uit te laten voeren voor wat betreft vleermuizen en een korte analyse naar het voorkomen van de steenuil. In dit rapport worden de resultaten weergegeven van de ecologische vervolgonderzoeken voor de steenuil en vleermuizen waarvoor mogelijke risico's ten aanzien van overtreding van de Flora- en faunawet te verwachten zijn. Door middel van de soortgerichte inventarisaties is de aanwezigheid van deze beschermde soorten in kaart gebracht en zijn voor vleermuizen mitigerende maatregelen opgenomen om overtreding van de wet te voorkomen. Voor vleermuizen kan een ontheffing worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (op basis van goedkeuring van de mitigerende maatregelen). Voor vleermuizen kan deze rapportage als bijlage dienen voor een dergelijke ontheffingsaanvraag. Voor steenuilen zijn in dit rapport geen mitigerende maatregelen opgenomen. Vervolgonderzoek naar de functie van het plangebied is noodzakelijk. In dit rapport zijn wel maatregelen voor algemene broedvogels en algemene (beschermde) soorten opgenomen. Voor algemene broedvogels kan voor ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing worden verleend. Verstoring en mogelijke vernietiging van nestplaatsen moet altijd worden voorkomen.

1.2 FLORA EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Hierbij staat het behoud van de gunstige staat van instandhouding van soorten centraal. Het soortenbeschermingsdeel van de Vogel- en Habitatrichtlijn is in de wet opgenomen.

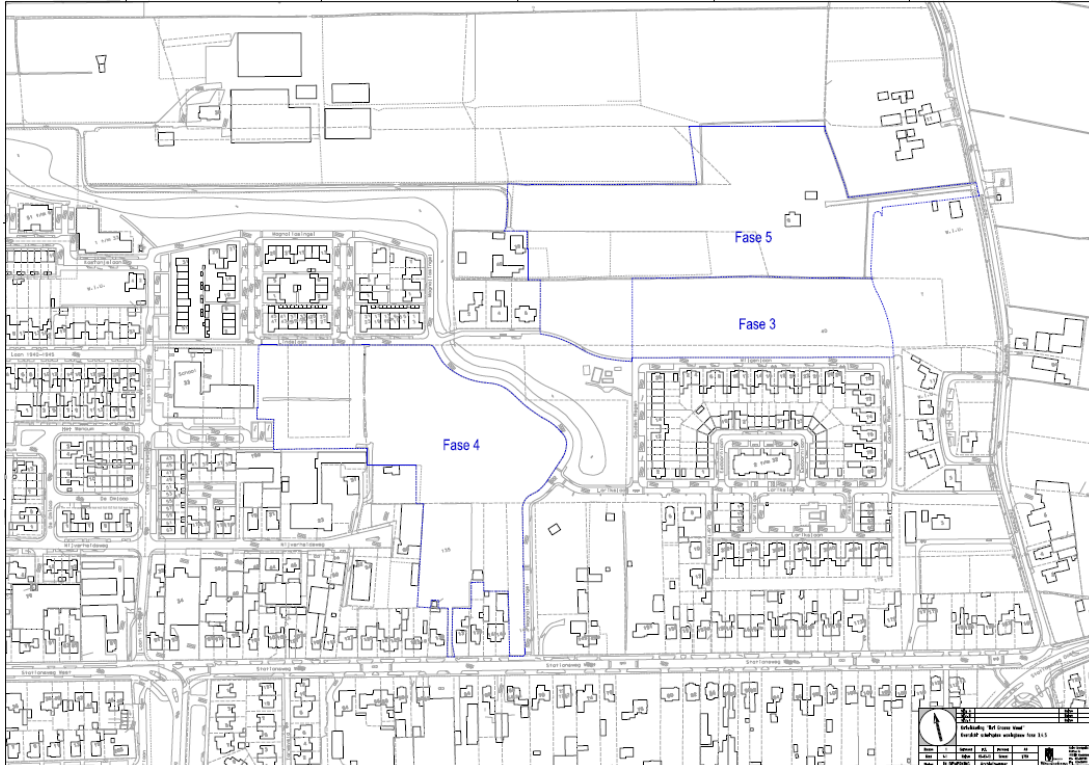
De Flora- en faunawet kent een zorgplicht die voor alle dieren geldt. Dit houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor diersoorten. Naast de zorgplicht kent de wet een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De wet kent een aantal tabellen en categorieën met plant- en diersoorten waarvoor een bepaald beschermingsregime geldt (tabel 1 t/m 3 en vogels). Het is verboden planten te plukken, dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de wet vallen.

Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij'-principe. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Op dit verbod kan onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken via een ontheffing of vrijstelling. Met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (2005) is het beschermingsregime versoepeld. Voor de uitvoer van werkzaamheden in het kader van regulier beheer, gebruik en onderhoud en bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor algemeen beschermde dier- en plantensoorten (tabel 1) een vrijstelling. Nadere uitleg over de wet is te vinden in bijlage 1.

1.3 PLANGEBIED

Een gedetailleerde begrenzing van de deelgebieden Fase 3, 4 en 5 is weergegeven in figuur 2. Fase 3 wordt gekenmerkt door open maïs- en grasland op een kleiige bodem. Op enkele perceelscheidingen bevinden zich knotwilgen. Langs de Zegheweg staat een rij hoge eiken en staan twee knotwilgen. Op de scheiding van Fase 3 en 5 bevindt zich een zeer ondiepe sloot met hoge oevers en een rij knotwilgen. Het deelgebied van Fase 5 bestaat uit grasland en braakliggend terrein op een zandige tot kleiige bodem met enkele

slootjes. Op dit perceel staat een leegstaand woonhuis en een schuur die bestemd was voor het houden van paarden. Het woonhuis en de schuur zullen worden gesloopt. Fase 4 kenmerkt zich ook grasland en braakliggend terrein met op de perceelscheiding een rij eiken, (zwarte) elzen en knotwilgen. Een gedeelte wordt afgescheiden door een zeer ijzerhoudende (geïsoleerd) slootje.

Figuur 2 Begrenzing Fase 3, 4 en 5 te Woudenberg

1.4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Vogelonderzoek jaarrond beschermde nesten: steenuil

Het steenuilenonderzoek is uitgevoerd door mevrouw F.G. van der Vegte samen de heer J.H. Beekman of de heer M.J.M. Coenen van ARCADIS. Zij hebben ruime ervaring met het doen van (broed)vogelonderzoek. Het open gebied van Fase 3, 4 en 5 heeft een mogelijke functie als leefgebied voor steenuilen, aangezien zich in het schuurtje op het erf langs de Stationsweg-west een nestlocatie van de steenuil bevindt.

In tabel 1 is de onderzoeksintensiteit van het uitgevoerde steenuilenonderzoek met bijbehorende gegevens.

Perioden/functie	Onderzoeks maanden	Data	Tijd	Weersomstandigheden
Voorjaar; leefgebied/ territorium	April, juni	18 april	06.00 - 08.00 uur	half bewolkt, veel wind, 10-12°C
		11 juni	21.15 - 00.15 uur	droog, onbewolkt, 18°C

De in tabel 1 vermelde onderzoeksdata voldoen aan de verplichte onderzoeksintensiteit zoals opgenomen in de soortenstandaard voor de steenuil. Het onderzoek is uitgevoerd door met

behulp van een bandopname met de roep van een steenuil een reactie van soortgenoten uit te lokken en door middel van te luisteren.

Vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door mevrouw F.G. van der Vegte en de heer M.J.M. Coenen van ARCADIS. Zij hebben ruime kennis en ervaring met het doen van onderzoek naar vleermuizen. Op 2 juli 2013 is het vleermuisonderzoek uitgevoerd door de heer M.J.M. Coenen en mevrouw L.M. Hamelijk, ecooloog bij ARCADIS. In het gehele open gebied van Fase 3, 4 en 5 worden vleermuizen verwacht. Alle delen zijn dan ook onderzocht.

In tabel 1 is de onderzoeksintensiteit vermeld van het uitgevoerde vleermuisonderzoek. Hierbij zijn de aangetroffen soorten en de functie van het plangebied vastgesteld.

Perioden/functie	Onderzoeks maanden	Data	Tijd	Weersomstandigheden
Voorjaars-/kraam- en zomerverblijven vliegroutes/foerageergebied	Juni, juli	11 juni	21.15-00.15 uur	droog, onbewolkt, 18°C
		2 juli	21.30- 23.30 uur	droog en warm, onbewolkt, 20°C
Najaarsverblijven en baltsplaatsen, indicatie winterverblijven, vliegroutes/foerageergebied	augustus, september	6 augustus	04.30-06.30 uur	droog, zwaar bewolkt, 15°C
		21 augustus	20.30-22.30 uur	droog, onbewolkt, 15 -> 20°C, volle maan
		2 september	20.30-22.30 uur	droog, onbewolkt, 10 -> 15°C

Tabel 1 Onderzoeksdata en bijbehorende gegevens

De in tabel 1 vermelde onderzoeksdata voldoen aan de verplichte onderzoeksintensiteit zoals deze in het Vleermuisprotocol (GaN2013) opgenomen zijn. Het onderzoek is uitgevoerd met een batdetector van het type Pettersson D240X.

2 Resultaten ecologisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten weergegeven van het ecologisch vervolgonderzoek dat is verricht voor het bepalen van de aanwezigheid van vleermuizen en de steenuil in het plangebied.

2.1 VLEERMUIZEN

Hieronder worden de resultaten gegeven van de veldbezoeken die over de maanden juni – september zijn uitgevoerd. Per veldbezoek zijn de belangrijkste resultaten weergegeven.

11 juni:

De rij hoge eiken langs de Zegheweg is in gebruik als foerageergebied van gewone dwergvleermuizen. Aan de noordzijde van deze weg ook de enkele gewone grootoorvleermuizen. Tijdens het veldbezoek zijn geen vleermuizen waargenomen bij het te slopen woonhuis aan de Zegheweg nr. 9.

2 juli:

Ook op deze avond zijn geen vleermuizen bij het te slopen woonhuis waargenomen. Langs de Zegheweg zijn wederom foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De rij hoge eiken fungeert als vliegroute voor de soort. Een kleine zomerverblijfplaats voor ca. 3-6 exemplaren is aangetroffen in een boerderij ten noorden van het te slopen woonhuis aan de Zegheweg 11/13.

6 augustus:

Geen waarnemingen bij het te slopen woonhuis. In het gebied rondom het huis foerageerde laatvlieger en gewone dwergvleermuis.

21 augustus:

Bij het te slopen woonhuis zijn baltende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Veel activiteit van ca.10 - 20 individuen met 2-6 uitvliegende individuen. Het is waarschijnlijk dat het woonhuis tevens een functie heeft als winterverblijf. Voor de meeste soorten worden paarverblijven ook als winterverblijfplaats gebruikt. Bij de weg aan de zuidkant van de manege is activiteit van de gewone dwergvleermuis en van laatvliegers waargenomen. Rondom de nieuwbouwwoningen aan de Wilgenlaan zijn geen foeragerende vleermuizen waargenomen. Dit geldt ook voor het gebied rondom de knotwilgen langs deze weg.

2 september:

De sloot ten oosten van het te slopen woonhuis heeft een functie als foerageergebied voor de ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Langs de Zegheweg zijn baltende laatvliegers waargenomen. Wederom foerageerden gewone dwergvleermuizen rondom het te slopen woonhuis aan de Zegheweg.

In figuur 3 zijn de gezamenlijke resultaten van het vleermuisonderzoek weergegeven. De verblijfplaatsen van de vleermuizen zijn puntsgewijs gemarkeerd. Het betreft hier een zomer-, paar en winterverblijf voor

gewone dwergvleermuizen en een baltsplaats van laatvliegers. Het gehele plangebied van Fase 3 en 5 heeft een functie als foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast zijn voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger vliegroutes aangetroffen. In het plangebied van Fase 4 is weinig activiteit waargenomen en is alleen in gebruik als foerageergebied.

- = foerageergebied gewone dwergvleermuis
- = foerageergebied gewone grootvleermuis
- = foerageergebied laatvlieger
- = foerageergebied water- en ruige dwergvleermuis
- = baltsplaats gewone dwergvleermuis en indicatie winterverblijf (± 10-20 individuen)
- = zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis (± 3-6 individuen)
- = baltsplaats laatvlieger
- = vliegroute gewone dwergvleermuis
- = vliegroute laatvlieger

Figuur 3 Functie van het plangebied Fase 3 en 5 voor vleermuizen (bron luchtfoto: www.provincie-utrecht.nl).

2.2 STEENUIL

Hieronder worden de resultaten gegeven van de veldbezoeken die over de maanden april – juni zijn uitgevoerd. Per veldbezoek zijn de belangrijkste resultaten weergegeven.

18 april

Met behulp van bandopnames is getracht de roep van steenuilen op te vangen. De bandopname is op twee plaatsen afgespeeld bij de Magnoliasingel en op één plaats bij de Stationsweg-west (Fase 4). Tijdens het veldbezoek is geen roep van steenuilen gehoord of een steenuil waargenomen. Ook activiteit van vleermuizen ontbrak.

11 juni

Bij het te slopen woonhuis aan de Zegheweg 9 is de bandopname afgespeeld. Hierbij is respons gekomen. Een steenuil reageerde door op het dak van het huis te gaan zitten. Vervolgens vloog de steenuil via de rij knotwilgen en paardenweide naar een boerderij ten noordoosten hiervan, Zegheweg 11/13. Hier is mogelijk een nestlocatie aanwezig. De steenuil is na enige tijd nog roepend gehoord vanuit twee richtingen, zowel nabij de nieuwbouw langs de Wilgenlaan en nabij de Zegheweg.

Figuur 4 Nestlocatie steenuil (rode ster) waarnemingen steenuil met waarnemingen (gele sterren) (bron luchtfoto: www.google.maps.nl)

In figuur 4 zijn de gezamenlijke resultaten van het steenuilenonderzoek weergegeven. De locaties van de waarnemingen zijn door middel van gele kruizen weergegeven. De steenuil is waargenomen in Fase 3 en 5 van het plangebied en heeft zijn nestlocatie in een schuurtje op een erf langs de Stationsweg-west (rode ster). De steenuil is op deze locatie tijdens het onderzoek niet waargenomen.

3

Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke effecten die kunnen optreden voor de zwaar beschermde vleermuizen (tabel 3 / Bijlage IV van de Habitatrichtlijn) en steenuil (vogels met jaarrond beschermde nesten, categorie 1) als gevolg van de herinrichting van het plangebied.

3.1 MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN EN TOETSING

Voor vleermuizen en steenuilen kunnen de volgende effecten kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting van het plangebied (aanleg woonwijk):

Vleermuizen:

Geen overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet:

- Door de herinrichting van het plangebied gaat foerageergebied van de gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis verloren. Dit vormt echter geen essentieel leefgebied van de soorten waardoor de instandhouding van de populaties in het geding komt. In de omgeving van het plangebied is nog voldoende open en halfopen (nat)landschap aanwezig dat door vleermuizen gebruikt kan worden als foerageergebied.
- Door de herinrichting van het plangebied gaan de vliegroutes van de laatvlieger (van en naar het foerageergebied) verloren. Deze zijn echter niet essentieel voor de soort, aangezien in de omgeving voldoende foerageergebied aanwezig is waar de soort gebruik van kan maken.
- De zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen in een boerderij aan de Zegheweg 11/13 blijft in tact, aangezien deze boerderij in het kader van de herinrichting niet wordt gesloopt.
- Langs de Zegheweg bevindt zich een rij hoge eiken die functioneert als vliegroute van gewone dwergvleermuizen. De rij eiken is zeer waarschijnlijk onderdeel van een noord-zuid vliegroute van de soort langs de Zegheweg. Door het eventueel verdwijnen van deze bomen wordt de vliegroute onderbroken en zal daardoor zijn functie verliezen. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wordt voorkomen mits de bomen zoals gepland langs de Zegheweg worden behouden.
- Een aantal bomen in de rij hoge eiken langs de Zegheweg fungeert als baltsplaats voor laatvliegers. Door het eventueel verdwijnen van deze bomen gaan de baltsplaatsen van deze soort verloren. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet wordt voorkomen mits de bomen zoals gepland langs de Zegheweg worden behouden.

Overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet:

- Door de sloop van het woonhuis aan de Zegheweg 9 gaat de baltsplaats en waarschijnlijk het winterverblijf van gewone dwergvleermuizen verloren. Hierbij kunnen individuen worden verwond of gedood.

Steenuilen:

Mogelijke overtreding verbodsbepaling Flora- en faunawet:

- Door de herinrichting van het plangebied (aanleg woonwijk) wordt het functioneel leefgebied van de steenuil mogelijk aangetast of vernietigd. De nestlocatie aan de Stationsweg-west kan hierdoor zijn functie als voortplantingsplaats en als vaste rust- of verblijfplaats verliezen.

Tabel 1 Beschermde soorten, juridische status en de verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden door de herinrichting van het plangebied

Effecten op beschermde soorten	Oorzaak/ locatie	Tab. 3 / Bijl. IV HR ^a	Vogels ^b	Art. 9 ¹	Art. 11 ²
Verlies baltsplaats en mogelijk winterverblijf gewone dwergvleermuis	Sloop woonhuis Zegheweg 9	X			X
Het mogelijk doden of verwonden van individuen van de gewone dwergvleermuis	Sloop woonhuis Zegheweg 9	X		X	
Verlies functionaliteit voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaats van de steenuil	Aanleg nieuwbouwwijk Fase 3, 4 en 5		X		X

^a Tabel 3 / Bijlage IV van de Habitatrichtlijn: zwaar beschermde soort, altijd ontheffingsplichtig

^b Vogels met jaarrond beschermde nesten, geen ontheffing mogelijk

¹ Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

² Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

4

Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de mitigerende maatregelen beschreven die schade aan vleermuizen moet voorkomen. Voor steenuilen zijn geen mitigerende maatregelen beschreven. Vervolgonderzoek naar de functie van het plangebied is noodzakelijk voordat mitigerende maatregelen kunnen worden geformuleerd.

4.1 VLEERMUIZEN

4.1.1 PERMANENTE MITIGATIE VOORAF

Voorafgaand aan de sloop van het woonhuis aan de Zegheweg 9 moeten maatregelen getroffen worden om het verlies van de baltsplaats (voor 10 – 20 individuen) en waarschijnlijk winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis te mitigeren. Permanente mitigatie is noodzakelijk. Door de sloop van het woonhuis wordt één baltsplaats weggenomen. Voor iedere baltsplaats die verdwijnt, moeten vier baltsplaatsen worden gerealiseerd (Ministerie van E,L en I, 2011). Dit kan worden gerealiseerd door voorafgaand aan de sloop een gedeelte van de nieuwbouw van Fase 3 geschikt te maken als verblijfplaats voor vleermuizen. De vervangende verblijfplaatsen moeten minimaal 1 jaar voor de sloop gerealiseerd zijn.

In figuur 5 is de locatie van de nieuwbouw van Fase 3 weergegeven en de locatie van het woonhuis dat een functie heeft voor gewone dwergvleermuizen (★). In de noordelijkste rij nieuwbouwwoningen worden vleermuiskasten ingebouwd die ruimte bieden aan minimaal 20 dieren (zie onder). Hierdoor worden meer dan voldoende nieuwe verblijfplaatsen (paar/winter) voor gewone dwergvleermuizen gecreëerd.

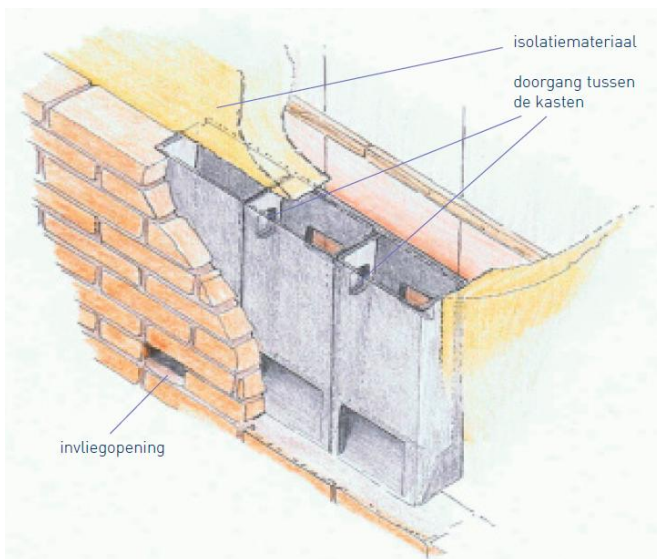
De gevels worden voorzien van kleine vleermuiskasten (prefab), geschikt als paar- en winterverblijfplaats (zie figuur 6 en 7). Deze kasten dienen in ieder geval aan de zuid- of zuidwestzijde van nieuwbouwwoningen te worden ingemetseld¹:

- In de muur (op minimaal 3 meter hoogte) kunnen houtbetonnen of keramische vleermuiskasten van 20-35 cm breed en 20-60 cm hoog worden ingemetseld zodat alleen de invliegopeningen zichtbaar zijn. Dergelijke kasten zijn als paar-/winterverblijfplaats groot genoeg voor een maximum van 20 dieren.
- De vleermuiskasten kunnen op meerdere plaatsen individueel worden ingebouwd, of kunnen op één plaats aan elkaar worden geschakeld.
- Op de plaats waar de vleermuiskasten worden ingemetseld, moeten de gevels onverlicht blijven en de aanvliegroete moet vrij zijn.

¹ Korsten E. & H. Limpens (2011) Vleermuisvriendelijk bouwen. Landschapsbeheer Flevoland, Lelystad

Figuur 5 Nieuwbouw fase 3 met locatie nieuwbouwwoningen met inbouwkasten (paars)

Figuur 6 Ingemetselde schakelbare prefab vleermuiskasten
bron: Korsten & Limpens, 2011

Figuur 7 Houtbetonnen vleermuiskast
bron: www.vivera.nl

4.1.2 SLOOP WOONHUIS ZEGHEWEG

Betrekken vleermuisdeskundige

Vanaf de start van de sloopwerkzaamheden van het huidige gebouw wordt een vleermuisdeskundige betrokken. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden, door middel van een toolbox-meeting met de aannemer, de mitigerende maatregelen worden toegelicht, kunnen de plaatsen worden aangewezen waar de vleermuizen (mogelijk) voorkomen en kan de methode van sloop worden toegelicht.

Veilige periode

De sloop van het woonhuis, vindt plaats in een relatief veilige periode. Relatief veilige perioden voor de gewone dwergvleermuis zijn na de winterslaap en voor de kraamtijd (tussen half maart en half mei), na de kraamtijd (tussen half juli en half augustus) en na de paartijd (tussen oktober en half november). Er wordt dan alleen gewerkt als er geen nachtvorst is en bij dagtemperaturen van boven 5°C, zodat vleermuizen die onverwacht toch aanwezig zijn, kunnen vluchten.

Vleermuisvriendelijk slopen

Bij de sloop van het gebouw wordt één baltsplaats (een mogelijk één winterverblijfplaats) van meerdere gewone dwergvleermuizen vernietigd. Het gebouw wordt op een dusdanige manier gesloopt dat het risico op het verwonden of doden van vleermuizen geminimaliseerd wordt. Dit gebeurt door het nemen van de volgende maatregelen:

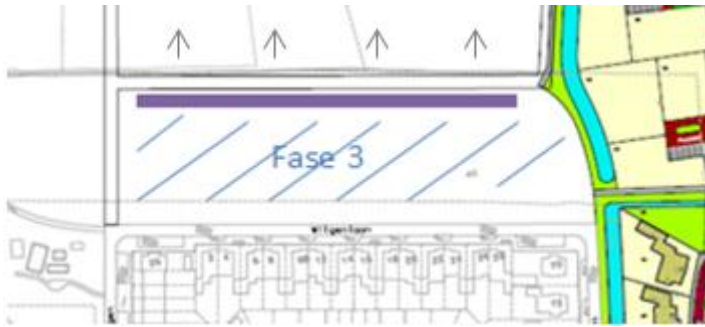
- Het ongeschikt maken, zoals hieronder beschreven, van de huidige verblijven (paar- en winterverblijf) vindt minimaal 1 week voorafgaand aan de sloop plaats in een veilige periode (zie boven).
- Er wordt gesloopt met een voorzichtige aanpak: strippen in plaats van met de kogel.
- Het gebouw wordt minimaal 5 dagen voor de sloop gestript: dit betekent dat alle open stootvoegen worden opengehakt, alle dakranden worden opengemaakt en de dakbedekking van alle dakranden van het bestaande gebouw worden losgemaakt. Hierdoor wordt een ventilatiestroom op gang gebracht om de slaapplekken van de aanwezige vleermuizen onaangenaam te maken, waardoor deze in de gelegenheid gesteld worden elders hun slaapverblijf te gaan zoeken.
- Tijdens het slopen is een vleermuisdeskundige oproepbaar. Indien er tijdens het slopen binnen de aangegeven veilige periode onverhoopt toch vleermuizen aangetroffen worden, dient het slopen tijdelijk stilgelegd te worden, en dient een vleermuisdeskundige de gevonden dieren op te vangen en/of elders vrij te laten.
- Voor alle soorten geldt de zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet, zie bijlage 2).

4.2 BROEDVOGELS

Het plangebied heeft mogelijk een functie als broedgebied voor algemene vogelsoorten zoals merel, kool- en pimpelmees en watervogels. Broedvogels zijn zwaar beschermd onder de flora- en faunawet. Voor ruimtelijke ontwikkelingen kan geen ontheffing worden verleend. Alle schade aan broedvogels moet worden voorkomen.

- Geluidsoverlast voor broedvogels kan worden voorkomen door de grond-, graaf en bouwwerkzaamheden die geluidsoverlast veroorzaken buiten het broedseizoen (dus vóór half maart en na half juli) uit te voeren.
- Het eventuele dempen of vergraven van watergangen dient buiten broedseizoen van watervogels (dus vóór half maart en na half juli) plaats te vinden.
- In de broedperiode wordt het opgaande groen langs het plangebied gebruikt door verschillende vogelsoorten. De aanleg van het geplande tracé voor de bouwroute in het plangebied van Fase 3 (ten noorden van geplande nieuwbouw) vormt geen probleem indien de rij knotwilgen niet wordt gekapt. Zie figuur 8 voor een mogelijke verplaatsing van het tracé van de bouwroute.

Figuur 8 Verplaatsing tracé bouwroute in noordelijke richting

- Het eventuele verwijderen van groen, niet zijnde de bovengenoemde rij knotwilgen, moet buiten het broedseizoen van vogels (dus vóór half maart en na half juli) worden uitgevoerd om verstoring of vernietiging van nestplaatsen te voorkomen.

4.3 ALGEMEEN BESCHERMDE SOORTEN

In het plangebied komen algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor. Voor algemeen beschermde soorten (tabel 1) én niet beschermde soorten geldt de zorgplicht, zie paragraaf 1.2.

Om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen en om aan de zorgplicht te voldoen moeten volgende maatregelen worden getroffen.

- Grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden dienen bij voorkeur buiten de gevoelige perioden van grondgebonden zoogdieren en amfibieën plaats te vinden (maart t/m augustus).
- Het eventuele dempen of vergraven van watergangen dient bij voorkeur buiten de gevoelige periode (maart t/m augustus) van vissen en amfibieën plaats te vinden en niet bij vorst. Hierbij moet één zijde op worden gewerkt (van één kant naar de andere kant toewerken) zodat aanwezige vissen en amfibieën kunnen vluchten richting een locatie waar niet wordt gewerkt.
- Bij grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden en eventuele verwijdering van opgaand groen moet men één zijde op werken zodat aanwezige dieren kunnen wegvluchten richting een locatie waar niet wordt gewerkt.

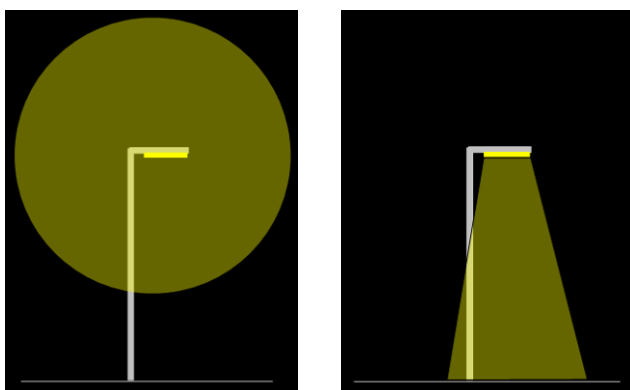
5

Extra maatregelen

5.1.1 VLEERMUIZEN

Om negatieve effecten op jagende vleermuizen door de uitvoer van werkzaamheden te verminderen, wordt de volgende preventieve mitigerende maatregel voorgesteld:

Tijdens de periode van de bouwwerkzaamheden mag in de seizoenen dat vleermuizen actief zijn (half februari – half oktober) 's nachts geen overmatig kunstmatig licht geproduceerd worden. In de wintermaanden (half oktober – november – december – januari – half februari) geldt dit niet, aangezien zij dan niet actief zijn. Eventuele bouwlampen dienen aangepaste armaturen te hebben (zie figuur 9), niet naar het noorden of hemelwaarts gericht te zijn en licht met een beperkt spectrum uit te stralen, namelijk LED licht van 591 nm golflengte (amberkleurig).

Figuur 9 Kunstverlichting met uitstraling naar de omgeving (links) en zonder uitstraling naar de omgeving (rechts). ARCADIS, 2005.

5.1.2 BROEDVOGELS

Voor broedvogels kunnen aan nieuwbouwwoningen extra voorzieningen worden aangebracht, zodat zwaluwen, gierzwaluwen, huiszwaluwen en huismussen in de huizen kunnen broeden. In figuur 10 zijn enkele voorbeelden weergegeven. Het aanbrengen van *witte* dakspanten en dakgootplaten heeft als nestgelegenheid een bijzonder aantrekkelijke werking op huiszwaluwen. Dit zorgt voor extra broedgelegenheid voor de huiszwaluw die reeds veelvuldig broed in de wijk nabij de Wilgenlaan.

Figuur 9 Extra maatregelen voor broedvogels: gierwaluw, huiswaluw, huismus, dakpannen, nestkasten aan te brengen aan nieuw te bouwen woningen

6

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- In het plangebied zijn verschillende vleermuissoorten aangetroffen. Het woonhuis aan de Zegheweg 9 is in gebruik als baltsplaats en is waarschijnlijk in gebruik als winterverblijf voor de gewone dwergvleermuis. Daarnaast is het hele gebied in de gebruik als foerageergebied voor vleermuizen en zijn er vliegroutes aanwezig.
- Door de sloop van het woonhuis aan de Zegheweg 9 wordt een baltsplaats en mogelijk een winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen vernietigd. Hierdoor worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.
- In het plangebied is de steenuil aangetroffen. De nestlocatie bevindt zich in een schuurtje op een erf langs de Stationsweg-west. Door de aanleg van de woonwijk wordt het leefgebied van de steenuil mogelijk aangetast waardoor de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet kunnen worden overtreden.
- Het plangebied is geschikt voor verschillende broedvogelsoorten. Schade aan broedvogels wordt voorkomen door te werken volgens de mitigerende maatregelen beschreven in paragraaf 4.2.
- In het plangebied komen algemeen beschermde diersoorten voor. Voor deze soorten en alle andere diersoorten geldt de zorgplicht. Door te werken volgens de mitigerende maatregelen in paragraaf 4.3 wordt schade aan diersoorten voorkomen.

Aanbevelingen

- Voor de vernietiging van de baltsplaats en mogelijke vernietiging van een winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen door de sloop van het woonhuis aan de Zegheweg 9, moet een ontheffing worden aangevraagd bij het Bevoegd Gezag (Dienst Regelingen). Hierbij moeten de mitigerende maatregelen, beschreven in paragraaf 4.1, ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Bevoegd Gezag.
- Vervolgonderzoek in de vorm van een 'leefgebiedsanalyse' moet uitwijzen in hoeverre het open landschap van Fase 3, 4 en 5 een functie heeft als leefgebied voor de steenuil. Voor ruimtelijke ontwikkelingen kan geen ontheffing worden verleend. Alle schade moet door middel van het nemen van mitigerende maatregelen worden voorkomen.

De mitigerende maatregelen die zijn beschreven in dit rapport zijn verwerkt in een ecologisch werkprotocol. Dit werkprotocol is opgenomen in de bijlage 1 van dit rapport.

Bijlage 1 Ecologisch werkprotocol

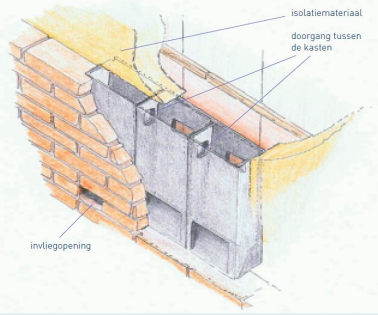

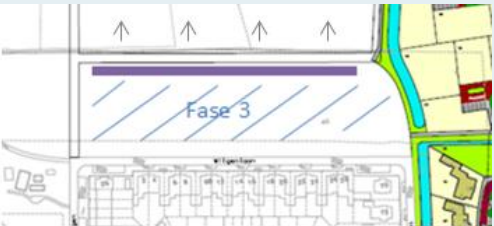
Dit ecologisch werkprotocol moet schade aan beschermde soorten onder de Flora- en faunawet voorkomen. Het protocol dient gedurende de werkzaamheden altijd op de werklocatie aanwezig te zijn.

Aandachtspunt

- Voor alle in het wild levende planten en diersoorten geldt de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat flora en fauna worden gerespecteerd. Het doden, verontrusten en/of beschadigen van alle aanwezige wilde flora en fauna dient zo veel mogelijk te worden voorkomen.

Voorkomende beschermde soorten	Functionaliteit plangebied
Algemene diersoorten zoals konijn, (spits-) muizen, gewone pad en kleine watersalamander en vissen	Het plangebied vormt mogelijk leefgebied (voortplanting, rust- en verblijfplaatsen) voor algemene diersoorten, zoals hiernaast genoemd. Ten aanzien van de bescherming is de algemene zorgplicht van toepassing (zie boven).
Algemene broedvogels zoals merel, kool- en pimpelmees en watervogels	Het opgaande groen (bosschages en bomen) en de waterkanten in het plangebied vormen leefgebied voor algemene vogelsoorten, zoals hiernaast genoemd.
Vleermuizen	Het woonhuis aan de Zegheweg 9 heeft een functie als baltsplaats (en waarschijnlijk winterverblijfplaats) voor de gewone dwergvleermuis.

Verplichte maatregelen	
Algemene maatregelen (in het kader van de zorgplicht)	- Grond-, graaf-, bouw- en dempings-/of vergravingswerkzaamheden worden bij voorkeur niet uitgevoerd in de gevoelige periode van grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen. In de periode maart t/m augustus wordt bij voorkeur niet gewerkt. Voor vissen geldt tevens bij voorkeur niet te werken tijdens vorst. Vissen kunnen dan niet wegzwemmen. - Bij grond-, graaf-, bouwwerkzaamheden en verwijdering van opgaand groen moet men één zijde opwerken (van één kant naar de andere kant toewerken) zodat aanwezige dieren kunnen wegvluchten.
Vleermuizen	<i>Inbouwen vleermuiskasten</i> - In de noordelijkste rij woningen van de nieuwbouw van Fase 3 worden in de op het zuiden of zuidwesten georiënteerde gevels, op minimaal 3 meter hoogte, vleermuiskasten ingemetseld (zie paarse strook in onderstaande figuur). - Het betreft houtbetonnen of keramische vleermuiskasten van 20-35 cm breed en 20-60 cm hoog die dusdanig worden ingemetseld dat alleen de vliegopeningen zichtbaar zijn. - De vleermuiskasten kunnen op meerdere plaatsen individueel of op één plaats aan elkaar worden geschakeld (zie voorbeelden hieronder).

	▪ Op de locatie waar vleermuiskasten worden ingemetseld, moeten de gevels onverlicht blijven en de aanvliegroute vrij zijn. <i>Vleermuisvriendelijke sloop woonhuis Zegheweg 9</i> ▪ De sloop van het woonhuis vindt plaats in voor vleermuizen relatief veilige perioden: - Na de winterslaap en vóór de kraamtijd (tussen half maart en half mei) - Na de kraamtijd (tussen half juli en half augustus) - Na de paartijd (tussen oktober en half november) Voor het slopen geldt dat gewerkt wordt als er geen nachtvorst is en bij dagtemperaturen van boven 5 ° C. ▪ Voor de sloop van het woonhuis geldt een voorzichtige aanpak: strippen in plaats van sloop met de kogel. ▪ Het woonhuis wordt minimaal 5 dagen voorafgaand aan de sloop gestript: dit betekent dat alle open stootvoegen worden opengehakt, alle dakranden worden opengemaakt en de dakbedekking van alle dakranden worden losgemaakt. Hierdoor komt een ventilatiestroom op gang die de verblijfplaatsen ongeschikt maken voor vleermuizen waardoor zij een andere verblijfplaats zullen zoeken.
Algemene broedvogels	▪ Grond-, graaf en bouwwerkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd om geluidsoverlast te voorkomen. In de periode vanaf half maart tot half juli wordt niet gewerkt. ▪ Het dempen of vergraven van watergangen worden buiten het broedseizoen (zie boven) uitgevoerd om verstoring van broedvogels te voorkomen. ▪ Het geplande bouwtracé in het plangebied van Fase 3 (zie onder) wordt zodanig aangelegd dat de rij knotwilgen wordt gespaard. Het tracé wordt bijvoorbeeld in noordelijke richting verplaatst (zie grijs/wit bouwtracé aangegeven in onderstaande figuur).
Onvoorziene omstandigheden	Wanneer tijdens de werkzaamheden onverwacht juridisch beschermde soorten worden aangetroffen (o.a. vleermuizen tijdens sloop), dan worden de werkzaamheden ter plaatse stilgelegd. Er wordt onmiddellijk telefonisch contact opgenomen met onderstaande ecologisch ter zake kundige. Ter plaatse wordt bepaald op welke wijze de werkzaamheden kunnen worden hervat.
Ecologische begeleiding door ecologisch ter zake kundige	Indien bovenstaande maatregelen worden gehanteerd, wordt schade op beschermde soorten voorkomen. Tijdens de werkzaamheden is de ecologisch ter zake kundige bereikbaar, zodat in het geval van onvoorziene situaties direct om advies kan worden gevraagd.

	Fenneke van de Vegte – werkzaam als ecooloog bij ARCADIS 06-27060129 / fenneke.vandervegte@arcadis.nl ²

---

² Een ecologisch ter zake kundige is, volgens het ministerie van EZ (bevoegd gezag Flora- en faunawet), een persoon die:

1. Op HBO of universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of ;
2. Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of;
3. Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (als VZZ, RAVON, Vogelbescherming, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, etc.)

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora - en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat

het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort;
- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrictlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrictlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een

goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang³
- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term "Positieve Afwijzing"). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel 2.2.

---

³ Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

1. Tabel 2 Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck⁴. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

⁴ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.